

Bräcke kommun

YTTRANDE

1

2016-10-05

Dnr 2016/386

10

Bengt Flykt
Kommunchef

Finansdepartementet
Fi2016/02568/K

Kommunstyrelsen

Yttrande, Regional indelning – Tre nya län

Bräcke kommun vill härmed avge följande yttrande gällande Indelningskommitténs förslag kring regions- och länsindelning:

Om man väljer att följa det förslag som kommittén föreslår (det vill säga ett så kallat stornorrland, Norrlands län) anser vi att det är viktigt att man beaktar följande saker:

Förutsättningar för ändrad länsindelning och Regionfrågans tidigare utredningar

Om man eftersträvar mer jämnstarka regioner är det viktigt att ha i beaktande att det finns ett urbant tolkningsföreträde i statens tidigare utredningar och planer. Där staden utmålas som norm och landsbygden som avvikande.¹ Då största delen av Norrland och landet i övrigt utgörs av landsbygd är det viktigt att man har det perspektivet med sig, i synnerhet då besluten vilar på tidigare utredningar. Det blir inte ett större befolkningsunderlag för att man slår ihop regioner och det leder inte heller till att man höjer befolkningstätheten.

Utmaningar för samhällsorganisationen

Kommittén gör antagandet att kostnaderna kommer att öka i takt med människors förväntningar på välfärden. Bräcke kommun delar den uppfattningen och spår att den regionala nivån i det sammanhanget kommer att minska i betydelse. Allt mer går att göra lokalt, som exempelvis de virtuella hälsorum som byggs upp i glesbygdskommuner. Det går också att utföra tjänster direkt i hemmen via internet. Sannolikt kommer man att jämföra med vad som går att göra globalt, inte minst inom sjukvårdssektorn. Man bör därför redan vid eventuellt bildandet av nya regioner ha klara principer

¹ Ett urbant tolkningsföreträde? En studie av hur landsbygd skapas i nationell policy, Malin Rönnblom, Umeå universitet 2014

för hur man skall möta en växande efterfrågan på expertsjukvård som inte går att tillgodose regionalt.

Tre av fyra landsting i Norrland har kraftiga ekonomiska underskott. Det finns tvärtemot vad som hänvisas till i boken inga som helst belägg för att administrationen minskar eller för att det skulle finns administrativa skalfördelar vid en sammanslagning. Av kommuner och landsting arbetar drygt 10 % av personalen med administrativa uppgifter oavsett storlek². Om antagandet vore riktigt skulle betydligt färre arbeta med administrativa uppgifter i storstadsregionerna. Det som händer när storleken ökar är att fler undernivåer skapas och systemet blir trögare.

All omorganisering kostar pengar, med fördel torde siffror kunna hämtas från Försvarsmaktens omorganiseringar och flyttar. Skall man gå den väg Indelningskommittén föreslår bör staten skjuta till medel för omorganiseringen, annars riskerar underskotten att öka och det blir ett betydande produktionsbortfall.

Tillväxt och utveckling

Allt fler talar om den nya delningsekonmin där kunder över internet hittar leverantörerna direkt utan mellanhänder. Exempel som brukar anges är Aliexpress, Uber och airbnb. Framtidens marknad kommer därför sannolikt att vara global även för små- och medelstora företag. Bräcke kommun, i stråket mitt emellan Östersund och Sundsvall inser vikten av funktionella arbetsmarknadsregioner, inte minst för arbetskraftsförsörjning till företagen. De flesta stråken i Norrland går dock, förutom längs kusten, i öst-västlig riktning följandes älvdalarna. I stora delar av Jämtland blir kontakterna med Tröndelag naturligare än de med Norrbotten och Västerbotten. I Härjedalen blir exempelvis Dalarna och länet söderut en naturlig kontakt. Med dagens infrastruktur underlättas inte en förstoring av arbetsmarknadsområdet av en region bestående av hela Norrland. Det bedöms krävas omfattande infrastruktursatsningar för att ändra detta mönster så att man får nytta av en större region. Om den stora regionen erhåller mer resurser än länen tillsammans gör idag bör det säkerställas att det kommer hela regionen till del och inte koncentreras till den befolkningstätaste delen. Detta kan med fördel erhållas genom att viktiga satsningar måste ratificeras i de ingående kommunerna, ett slags federalt system.

² KOLADA, kommuner och landstingens databas år 2015.

Ändamålsenlig samhällsorganisation

Man får känslan av att den nya länsindelningen innebär att regionerna får ett större ansvar för sitt eget öde jämfört med idag, alltså en ökad decentralisering av ansvar och för regionerna en ökad mångfacettering av uppgifter.

I Bräcke kommun har staten i princip övergett en yta större än Gotland. Polisen åker ut från Östersund och Arbetsförmedlingen vill göra detsamma (de pratar motvilligt om närvaro en dag i veckan eller varannan vecka). Försäkringskassan samordnar alla försäkringsärenden av samma typ till ett kontor, föräldrapenning på en ort, bilstöd på en annan ort etc. Närvaron är obefintlig i många kommuner liksom i Bräcke. Arbetsförmedlingens regelverk är krångliga och ytterst strikta, med beslutsnivåer högt upp i hierarkin. Migrationsverkets "lokala" kontor, det som ligger i den angränsande staden, mailar kommunen och frågar om det skall komma asylsökande, då de inte får informationen från sin egen organisation. Avtal med kommunen skrivs av myndighetens kontor i Norrköping.

Statliga verk går alltså med all önskvärd tydlighet mot en specialisering och en centralisering.

Ska man vara framgångsrik i att ta till vara på varje regions specifika förutsättningar så finns det en inneboende konflikt i detta. Ska detta bli så bra som kommissionen vill räcker det alltså inte med att statliga myndigheter har samma geografiska indelning. De måste också i grunden förändra sin ledningsstruktur, så att man i varje region kan fatta lokalt anpassade beslut och i speciella fall åtminstone vara inkorg för alla ärenden.

Utgångspunkt för indelning i nya län

Det bedöms inte möjligt att ha exempelvis en gemensam gymnasieskola för hela Norrland samtidigt som varje liten kommun får svårt att upprätthålla alla program. Många indirekta organ kommer alltså att kvarstå, inte helt osannolikt kommer nya att uppstå i vacuumet, när dagens region/länsstruktur upphör. Det finns därmed en risk att antalet indirekta organ ökar istället för, som målsättningen var, att minska. För att undvika att besluten hamnar för långt ifrån väljaren i den nya regionen föreslås än en gång ett federalt system där viktiga beslut måste ratificeras i primärkommunen.

Norrlands län

Norrland är inte ett homogent område, strukturen och näringslivet är helt skilda. Ytan är så stor att en tillväxt i en del inte med automatik drar med sig en annan. En koncentration av länsstyrelse/landsting och statliga verk till en ett fåtal platser i Norrland riskerar att andelen kvalificerade arbetstillfällen minskar drastiskt på en annan. Vilket leder till en dränering av övriga delar på intellektuellt kapital samtidigt som urbaniseringen påskyndas. Vill man ha starkare regioner utanför de tre stora städerna (Stockholm, Göteborg och Malmö) bör man samtidigt som de nya länen bildas utlokalisera huvudkontoren för de statliga verken till de städer som mister läns-, regions- och landstingsledning för att motverka centralisering och urbanisering till ett fåtal orter. Detta bör det vara riksdagsbeslut på så att inte verken på eget initiativ flyttar tillbaka igen.

En annan konsekvens då staten lämnar över ansvar till regionen, och varken stat eller region finns representerad i primärkommunen, är att primärkommunen drabbas av att vara remissinstans för frågor som tidigare varit statens ansvar. Man får ett uppdrag att vara den förlängda armen i sken av att man är närmast medborgaren. Medel bör överföras från staten till primärkommunerna för dessa nya uppgifter.

Sammantaget finns det många aspekter att tänka på i allmänhet vid genomförandet av eventuella nya regioner och i synnerhet ett Stornorrland. Utan att beakta dessa riskerar den nationella och statliga vinsten gå förlorad.

Sven-Åke Draxten,
Kommunstyrelsens ordförande,
Bräcke kommun

Bengt Flykt
Kommunchef

Finansdepartementet
Fi2016/02568/K

Kommunstyrelsen

Yttrande, Regional indelning – Tre nya län

Bräcke kommun vill härmed avge följande yttrande gällande Indelningskommitténs förslag kring regions- och länsindelning:

Om man väljer att följa det förslag som kommittén föreslår (det vill säga ett så kallat stornorrland, Norrlands län) anser vi att det är viktigt att man beaktar följande saker:

Förutsättningar för ändrad länsindelning och Regionfrågans tidigare utredningar

Om man eftersträvar mer jämnstarka regioner är det viktigt att ha i beaktande att det finns ett urbant tolkningsföreträde i statens tidigare utredningar och planer. Där staden utmålas som norm och landsbygden som avvikande.¹ Då största delen av Norrland och landet i övrigt utgörs av landsbygd är det viktigt att man har det perspektivet med sig, i synnerhet då besluten vilar på tidigare utredningar. Det blir inte ett större befolkningsunderlag för att man slår ihop regioner och det leder inte heller till att man höjer befolkningstätheten.

Utmaningar för samhällsorganisationen

Kommittén gör antagandet att kostnaderna kommer att öka i takt med människors förväntningar på välfärden. Bräcke kommun delar den uppfattningen och spår att den regionala nivån i det sammanhanget kommer att minska i betydelse. Allt mer går att göra lokalt, som exempelvis de virtuella hälsorum som byggs upp i glesbygdskommuner. Det går också att utföra tjänster direkt i hemmen via internet. Sannolikt kommer man att jämföra med vad som går att göra globalt, inte minst inom sjukvårdssektorn. Man bör därför redan vid eventuellt bildandet av nya regioner ha klara principer

¹ Ett urbant tolkningsföreträde? En studie av hur landsbygd skapas i nationell policy, Malin Rönnblom, Umeå universitet 2014

för hur man skall möta en växande efterfrågan på expertsjukvård som inte går att tillgodose regionalt.

Tre av fyra landsting i Norrland har kraftiga ekonomiska underskott. Det finns tvärtemot vad som hänvisas till i boken inga som helst belägg för att administrationen minskar eller för att det skulle finnas administrativa skalfördelar vid en sammanslagning. Av kommuner och landsting arbetar drygt 10 % av personalen med administrativa uppgifter oavsett storlek². Om antagandet vore riktigt skulle betydligt färre arbeta med administrativa uppgifter i storstadsregionerna. Det som händer när storleken ökar är att fler undernivåer skapas och systemet blir trögare.

All omorganisering kostar pengar, med fördel torde siffror kunna hämtas från Forsvarsmaktens omorganiseringar och flyttar. Skall man gå den väg Indelningskommittén föreslår bör staten skjuta till medel för omorganiseringen, annars riskerar underskotten att öka och det blir ett betydande produktionsbortfall.

Tillväxt och utveckling

Allt fler talar om den nya delningsekonomin där kunder över internet hittar leverantörerna direkt utan mellanhänder. Exempel som brukar anges är Aliexpress, Uber och airbnb. Framtidens marknad kommer därför sannolikt att vara global även för små- och medelstora företag. Bräcke kommun, i stråket mitt emellan Östersund och Sundsvall inser vikten av funktionella arbetsmarknadsregioner, inte minst för arbetskraftsförsörjning till företagen. De flesta stråken i Norrland går dock, förutom längs kusten, i öst-västlig riktning följandes älvdalarna. I stora delar av Jämtland blir kontakterna med Trøndelag naturligare än de med Norrbotten och Västerbotten. I Härjedalen blir exempelvis Dalarna och länet söderut en naturlig kontakt. Med dagens infrastruktur underlättas inte en förstoring av arbetsmarknadsområdet av en region bestående av hela Norrland. Det bedöms krävas omfattande infrastruktursatsningar för att ändra detta mönster så att man får nytta av en större region. Om den stora regionen erhåller mer resurser än länen tillsammans gör idag bör det säkerställas att det kommer hela regionen till del och inte koncentreras till den befolkningstätaste delen. Detta kan med fördel erhållas genom att viktiga satsningar måste ratificeras i de ingående kommunerna, ett slags federalt system.

² KOLADA, kommuner och landstingens databas år 2015.

Ändamålsenlig samhällsorganisation

Man får känslan av att den nya länsindelningen innebär att regionerna får ett större ansvar för sitt eget öde jämfört med idag, alltså en ökad decentralisering av ansvar och för regionerna en ökad mångfacettering av uppgifter.

I Bräcke kommun har staten i princip övergett en yta större än Gotland. Polisen åker ut från Östersund och Arbetsförmedlingen vill göra detsamma (de pratar motvilligt om närvaro en dag i veckan eller varannan vecka). Försäkringskassan samordnar alla försäkringsärenden av samma typ till ett kontor, föräldrapenning på en ort, bilstöd på en annan ort etc. Närvaron är obefintlig i många kommuner liksom i Bräcke. Arbetsförmedlingens regelverk är krångliga och ytterst strikta, med beslutsnivåer högt upp i hierarkin. Migrationsverkets "lokala" kontor, det som ligger i den angränsande staden, mailar kommunen och frågar om det skall komma asylsökande, då de inte får informationen från sin egen organisation. Avtal med kommunen skrivs av myndighetens kontor i Norrköping.

Statliga verk går alltså med all önskvärd tydlighet mot en specialisering och en centralisering.

Ska man vara framgångsrik i att ta till vara på varje regions specifika förutsättningar så finns det en inneboende konflikt i detta. Ska detta bli så bra som kommissionen vill räcker det alltså inte med att statliga myndigheter har samma geografiska indelning. De måste också i grunden förändra sin ledningsstruktur, så att man i varje region kan fatta lokalt anpassade beslut och i speciella fall åtminstone vara inkorg för alla ärenden.

Utgångspunkt för indelning i nya län

Det bedöms inte möjligt att ha exempelvis en gemensam gymnasieskola för hela Norrland samtidigt som varje liten kommun får svårt att upprätthålla alla program. Många indirekta organ kommer alltså att kvarstå, inte helt osannolikt kommer nya att uppstå i vacuumet, när dagens region/länsstruktur upphör. Det finns därmed en risk att antalet indirekta organ ökar istället för, som målsättningen var, att minska. För att undvika att besluten hamnar för långt ifrån väljaren i den nya regionen föreslås än en gång ett federalt system där viktiga beslut måste ratificeras i primärkommunen.

Norrlands län

Norrland är inte ett homogent område, strukturen och näringslivet är helt skilda. Ytan är så stor att en tillväxt i en del inte med automatik drar med sig en annan. En koncentration av länsstyrelse/landsting och statliga verk till en ett fåtal platser i Norrland riskerar att andelen kvalificerade arbetstillfällen minskar drastiskt på en annan. Vilket leder till en dränering av övriga delar på intellektuellt kapital samtidigt som urbaniseringen påskyndas. Vill man ha starkare regioner utanför de tre stora städerna (Stockholm, Göteborg och Malmö) bör man samtidigt som de nya länen bildas utlokalisera huvudkontoren för de statliga verken till de städer som mister läns-, regions- och landstingsledning för att motverka centralisering och urbanisering till ett fåtal orter. Detta bör det vara riksdagsbeslut på så att inte verken på eget initiativ flyttar tillbaka igen.

En annan konsekvens då staten lämnar över ansvar till regionen, och varken stat eller region finns representerad i primärkommunen, är att primärkommunen drabbas av att vara remissinstans för frågor som tidigare varit statens ansvar. Man får ett uppdrag att vara den förlängda armen i sken av att man är närmast medborgaren. Medel bör överföras från staten till primärkommunerna för dessa nya uppgifter.

Sammantaget finns det många aspekter att tänka på i allmänhet vid genomförandet av eventuella nya regioner och i synnerhet ett Stornorrland. Utan att beakta dessa riskerar den nationella och statliga vinsten gå förlorad.

Sven-Åke Draxten,
Kommunstyrelsens ordförande,
Bräcke kommun

**Ks § 131 Yttrande: Indelningskommitténs förslag
på regional indelning – tre nya län**

Bräcke kommun har möjligheten att lämna synpunkter på Indelningskommitténs förslag på ny regionsindelning. Remissvaren ska ha inkommit till Finansdepartementet senast den 6 oktober 2016.

Yttrandet har till största del behandlats av berörda verksamheter i kommunchefens ledningsgrupp, under ledning av kommunchef.

Underlag för beslut

- Centerpartiets förslag till yttrande, *Regional indelning -Tre nya län*, 2016-10-05
- Moderaternas förslag till yttrande, *Regional indelning -Tre nya län*, 2016-10-05
- Kommunchefens tjänstemannaförslag, 2016-09-16
- Kommunchefens förslag till yttrande, *Regional indelning -Tre nya län*, 2016-09-16

Kommunchefens förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

Bräcke kommun står bakom förslaget till yttrande, *Regional indelning – Tre nya län*, 2016-09-16.

Yrkanden

Theresa Flatmo (C):

Ändringsyrkande: Bräcke kommun står bakom centerpartiets förslag till remissyttrande, *Regional indelning – Tre nya län*.

Johan Loock (M):

Ändringsyrkande: Bräcke kommun står bakom moderaternas förslag till remissyttrande, *Regional indelning – Tre nya län*.

Jörgen Persson (S):

Bifall till kommunchefens förslag.

Barbro Norberg (LFB):

Bifall till kommunchefens förslag.

Ks § 131 forts.

Sven-Åke Draxten (S):
Bifall till kommunchefens förslag.

Beslutsgång

Ordföranden ställer kommunchefens förslag till beslut, med bifall från Jörgen Persson (S) och Barbro Norberg (LFB), mot Theresa Flatmos (C) samt Johan Loochs (M) ändringsyrkanden och finner att kommunstyrelsen beslutar enligt kommunchefens förslag.

Kommunstyrelsens beslut

Bräcke kommun står bakom förslag till yttrande, *Regional indelning – Tre nya län*, 2016-09-16.

Reservationer

Liza Lidvall (C), Theresa Flatmo (C) och Ingrid Kjelsson (C) reserverar sig mot beslutet till förmån för centerpartiets förslag.

Johan Looch (M) och Marina Mellgren (Pol.ob) reserverar sig mot beslutet till förmån för moderaternas förslag.

Utdrag till

Finansdepartementet
Bengt Flykt, kommunchef